

Svenska Tecknare

Ju2025/01727

Svenska Tecknares yttrande över Utkast till lagrådsremiss Privatkopieringsersättning

Svenska Tecknare har beretts tillfälle att yttra sig över Utkast till lagrådsremiss Privatkopieringsersättning.

Om svenska Tecknare

Svenska Tecknare är en intresseorganisation för professionella illustratörer, grafiska formgivare, animatörer och serietecknare. Svenska Tecknares syfte är att tillvarata medlemmarnas yrkesintressen i juridiskt, ekonomiskt och ideellt hänseende och organisationen arbetar med att stärka och utveckla yrkesrollen för bildskapare och formgivare.

Svenska Tecknare är medlem i organisationerna KLYS, Copyswede och Bildupphovsrätt. Svenska Tecknare har deltagit i framtagandet av dessa organisationers yttranden. Svenska Tecknare ställer sig bakom de svar som lämnats av KLYS/Copyswede och Bildupphovsrätt och vill därutöver lämna följande synpunkter.

Svenska Tecknares yttrande

Rätten till ersättning (avsnitt 6.2)

Det ska inte längre vara en förutsättning för ersättningsrätt att verk har sänts ut i radio eller tv eller getts ut på en anordning

Svenska Tecknare har tidigare yttrat sig i denna fråga i samband med betänkandet Privatkopieringsersättningen i framtiden, SOU 2022:20. Förslaget i utkastet ligger i linje med betänkandet och Svenska Tecknare anser i likhet med vad som tidigare framhållits att den föreslagna utvidgningen av kretsen ersättningsberättigade är en nödvändig justering av lagtexten för att Sverige ska uppfylla de krav som EU-rätten ställer på medlemsstaterna rörande säkerställandet av rimlig kompensation enligt Infosoc-direktivets artikel 5.2.b. Bildskaparna har sedan 2005, då Infosoc-direktivet implementerades i svensk rätt, gått miste om den ersättning de egentligen varit berättigade enligt direktivet i fråga. Detta är särskilt allvarligt då privatkopiering av stillbild är den kategori av verk som kopieras mest för privata användning enligt den

undersökning som bifogades betänkandet. Svenska Tecknare tillstyrker förslaget om att ta bort kravet på att ett verk har sänts ut i radio eller tv eller getts ut på en anordning.

De upphovsmän vars verk utnyttjats i förvärvssyfte ska ha rätt till ersättning

Svenska Tecknare välkomnar i och för sig ett förslag som avgränsar den ersättningsberättigade kretsen från upphovspersoner som endast i obetydlig omfattning påverkas ekonomiskt av inskränkningen. Svenska Tecknare understryker dock vikten av att sådan avgränsning görs på ett sätt som är förenligt med det EU-rättsliga regelverket och därmed inte riskerar att exkludera svenska upphovspersoner från rimlig kompensation i situationer där det enligt det EU-rättsliga regelverket ska utgå.

I linje med vad Bildupphovsrätt framhåller i sitt yttrande är det den lidna skadan, inte verkets användningssyfte, som enligt EU-rätten, utgör en legitim grund att utesluta upphovspersoner från ersättning. Det är således också den lidna skadan som är avgörande för rätten till rimlig kompensation.

I utkastet till författningskommentar framgår syftet bakom att ersättningen föreslås begränsas till verk som utnyttjats i förvärvssyfte. Förslaget syftar till att undanta upphovspersoner som *typiskt sett* inte påverkas ekonomiskt i annat än obetydlig omfattning av inskränkningen. Avseende vilka verk som ska anses ha utnyttjats i förvärvssyfte framgår det på sidan 80 att det likväl kan vara upphovspersonen själv som nyttjat verket i förvärvssyfte samt att det inte heller ställs några krav på faktiska intäkter eller att utnyttjandet måste ha skett inom ramen för en verksamhet som drivs i vinstsyfte, varför det också kan vara fråga om utnyttjanden i offentlig verksamhet. Förvärvssyftesavgränsningen förstås alltså syfta till att peka ut en ersättningsberättigad krets med verksam användningens syfte som en indikator på huruvida upphovspersonen normalt sett lider mer än obetydlig skada eller inte. Svenska Tecknare anser att syftet bakom avgränsningen är viktig för att avgränsa den ersättningsberättigade kretsen från icke-professionella som förvisso kan skapa upphovsrättsligt skyddat material men som typiskt sett inte lider mer än obetydlig skada till följd av privatkopiering. Eftersom Svenska Tecknare ofta ser exempel på visuella kreatörer som ibland arbetar på uppdrag av det offentliga eller som ibland arbetar under villkor där det inte alltid finns ett syfte att kommersialisera eller göra ekonomisk vinst är de förtydliganden som görs i författningskommentaren viktiga.

Svenska Tecknare tillstyrker den bedömning som görs i utkastet till författningskommentar avseende vilka verk som ska anses ha utnyttjats i förvärvssyfte men anser att det finns vissa risker med formuleringen ”utnyttjats i förvärvssyfte”.

Svenska Tecknare delar den bedömning som KLYS/Copyswede gör i sitt yttrande om att begreppet förvärvssyfte kan leda tankarna fel. Svenska Tecknare ansluter sig även till det som framhålls om begreppet i Bildupphovsrätts yttrande. Svenska Tecknare ser inte att det framgår tillräckligt tydligt av lagtexten att begreppet omfattar också de situationer som framgår av författningskommentaren. Trots att det utvecklas hur begreppet förvärvssyfte ska tolkas i författningskommentaren och även om en tillämpning i praktiken inte nödvändigtvis skulle innebära en tillämpning som står i strid med EU-rätten med hänsyn till avgränsningens bakomliggande syfte bedömer Svenska Tecknare att det torde gå att formulera avgränsningen i lagtexten på ett sätt som bättre avspeglar syftet bakom den, likväl som det bakomliggande EU-rättsliga regelverket och den praxis som finns på området. Svenska Tecknare avstyrker därför förslaget i den del det innebär att endast upphovspersoner vars verk ”utnyttjats i förvärvssyfte” ska ha rätt till ersättning. I stället föreslås att avgränsningen med dess bakomliggande syften behålls men att begreppet förvärvssyfte byts ut till ett begrepp som tydligare antyder att det handlar om att ringa in vilka upphovspersoner som är ersättningsberättigade, upphovspersoner vars verk utnyttjats på ett sätt som kan antas medföra mer än obetydlig skada.

Ett annat alternativ är att i linje med Bildupphovsrätts yttrande ta bort begränsningen ”utnyttjats i förvärvssyfte” helt. Svenska Tecknare förstår dock utkastet som att syftet bakom avgränsningen till verk som utnyttjats i förvärvssyfte skiljer sig från syftet bakom den begränsning som föreslås i sista meningen 26 k § om att upphovsmän som endast i obetydlig omfattning påverkas ekonomiskt av inskränkningen inte ska ha rätt till ersättning och att avgränsningarna tar sikte på att reglera olika situationer. Detta trots att båda avgränsningarna utgår från den lidna skadan. De olika syftena kommer tydligt till uttryck i utkastet till författningskommentar på sidan 81. Mot denna bakgrund torde ett borttagande av förvärvssyftesavgränsningen ur lagtexten förutsätta att den krets av ersättningsberättigade som avses ringas in i stället ringas in genom den senare avgränsningen avseende upphovspersoner som påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning. Så som utkastet till författningskommentar är skrivet beträffande denna avgränsning bedömer Svenska Tecknare att en sådan tolkning inte är helt självklar. Det får därför anses finnas risker med förslaget. Mot den bakgrunden föreslår Svenska Tecknare i andra hand att avgränsningen avseende verk som utnyttjats i förvärvssyfte behålls men att ett tillägg och förtydligande görs i lagtexten avseende det som lyfts i författningskommentaren. I stället för ”...har upphovsmän vars ensamrätt har inskränkts enligt 12 § och vars verk utnyttjats i förvärvssyfte rätt till ersättning...” föreslås ”...har upphovsmän vars ensamrätt har inskränkts enligt 12 § och vars verk utnyttjats eller offentliggjorts i förvärvssyfte rätt till ersättning...”.

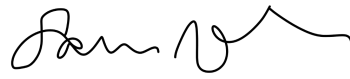
Upphovsmän som påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning ska inte ha rätt till ersättning

Svenska Tecknare vill särskilt understryka det positiva i att det, i utkastet till författningskommentar, lyfts fram att privatkopiering enligt EU-domstolen ska anses utgöra en handling som är ägnad att medföra skada för ersättningsberättigade rättighetshavare. I övrigt ansluter sig Svenska Tecknare till vad som framhålls i yttrandena från KLYS/Copyswede och Bildupphovsrätt.

Stockholm, 23 oktober 2025

Josefine Engström, ordförande

Sandra Nølgren, verksamhetsledare